

Beretning fra Bagdad 2011

Af Gwynneth Llewellyn

Som aldrende kvinde i halvfjerdserne, har jeg været privilegeret at kunne tage ud på en rejse, der var fuld af overvældende oplevelser. Jeg opholdt mig i otte dage i Bagdads røde zone. Aldrig har jeg været mere berørt end jeg var ved mødet med jævne mennesker, flest kristne, som havde gennemlevet ubeskrivelige rædsler gennem de sidste år. Det er stadig svært for mig at få helt styr på alle oplevelserne, men jeg vil forsøge at beskrive, lidt panoramisk, noget af det, der har sat sig så dybt i mig. Minderne fra min egen barndom under anden verdenskrig blev vakt til live i mødet med en ny generation af mennesker, der havde oplevet tab af de nærmeste og en usikker tilværelse, men alligevel levede livet med styrke og ukuelighed.

Den anglikanske kirke i Bagdad, St. George's

Jeg rejste til Bagdad den 12. april, inviteret af Canon Andrew White, sognepræst ved St. George's kirke i Haifa Street, Bagdad, og direktør for Foundation for Relief and Reconciliation in the Middle East. Jeg boede i menighedshuset ved kirken og fik lejlighed til at følge Canon White i hans arbejde og til at tale med alle de mennesker, der både laver det store hjælpearbejde, der udgår fra kirken og også nogle af de mennesker, der modtog hjælpen. Hjælpepræstens kone, Nawal, og kvindekredsen omkring hende, står for hjælpeprogrammerne og rækker ikke alene ud til de fattige kristne i området men især til fattige muslimer, der modtager pakker med madforsyninger og anden hjælp.

Klinikken

Ved kirken er der en klinik. Venteværelset var fyldt til randen hver dag med kvinder både i chador, og mere moderne klædte kvinder, men oftest med tørklæder bundet om hovedet. Klinikken betjener 100 mennesker om dagen. Behandlingen er gratis og lægerne og andet personale er velkvalificerede. Det til forskel fra de fleste hospitaler i Irak, hvor der stadig er en alvorlig mangel på læger og sygeplejersker, da netop disse grupper var mål for terrorangreb og derfor flygtede til udlandet. Disse hospitalers behandlinger er også dyre, og mange mennesker har slet ikke råd til at tage på hospitalet.

Dårlig sikkerhedssituation

Jeg rejste til Bagdad sammen med Canon Andrew White og vi blev kørt fra lufthavnen af hans chauffør og livvagt med armerede køretøjer både foran og bag os. Der var soldater fra den irakiske hær med AK47 bag på køretøjerne. Langs hele ruten fra lufthavnen og ind til Bagdad, på begge vejsider, var der kæmpe betonmure med pigtråd ovenpå. Der var mange checkpoints langs ruten og det var forbudt at standse op eller sagtne farten ud på ruten, medmindre at soldaterne signalerede at man skulle standse op.

Ved ankomsten til St. George's skulle vi igennem et checkpoint bemandet af irakiske soldater, inden de kæmpe jernlåger blev åbnet, og vi kunne komme ind på kirkens område. Det er en proces, den store menighed skal igennem, hver gang de vil i kirke. Mange af Bagdads kristne ser området som et frit sted og kommer der flere gange om ugen. Kvinderne synes altid at være i gang med at lave kæmpe store portioner mad, ris med krydderier og grøntsager. Alle er velkomne til at spise med. Madlavning synes at være en aktivitet, der knytter kvinderne sammen i et søsterfællesskab.

Til trods for at der også patruljerer kristne irakiske soldater indvendigt i området om natten og at der er fjernsynsovervågning, kan man ikke sige, at stedet er sikkert. Klinikken blev ramt af en raket og måtte genopbygges igen for nogle måneder siden. En raket faldt ned i den lille have ved menighedshuset, og kirkens og menighedshusets vinduer blev blæst ind. Den 25. oktober sidste år blev 155 mennesker dræbt og mindst 721 såret i koordinerede bombninger i det centrale Bagdad.

Blandt de dræbte var 26 børnehavebørn, der kørte i en bus, der blev ramt af en raket. Ved denne lejlighed blev St. Georges vinduer blæst ind og der lå legemsdele inde i kirken.

Livet på spil i hverdagen

Det var samtalerne med mennesker, der havde lidt så meget, der var så bevægende. En mand, der tit var til stede, havde haft en vinforretning i Bagdad. En dag, hvor han havde taget sine to små drenge med sig på arbejde, var hans forretning blevet bombet. Hans ben blev sprængt af og hans drenge dræbt. Han viste mig billedet af dem liggende i den ødelagte forretning. En kvinde, som jeg fik et særligt nært forhold til, havde mistet sin søn. Han var blevet skudt ned uden for sit hus af amerikanske Blackwater-folk, uden anledning. Hun selv var en af de overlevende fra massakren i den assyrisk-katolske kirke den 31. oktober sidste år. To af de andre kvinder var kommet med børnene til St. George's den dag, men deres mænd var taget til gudstjeneste i kirken hvor massakren fandt sted. Begge familiefædre var blandt dem, der døde i massakren.

Livet er meget usikkert i Iraks store byer og alle ved det. Mennesker tager de sikkerhedsforanstaltninger, de kan, og disse kristne, jeg mødte, lægger deres liv i Guds hænder og lever det liv, de får, i et meget levende fællesskab. De viser livsmod, og i fællesskabet og de opgaver de udfører sammen, kan glæden fortrænge den sorg og frygt, som så mange af dem bærer på. Efter et af måltiderne, strakte kvinderne hænderne ud til hinanden over spisebordet og begyndte at synge med kraftig røst. Den spontane fællessang skulle fortrænge sorg og frygt, som er hverdagsvilkår for dem. Præsten Faez kone, Nawal, fortalte mig, at hendes fire søstre og en bror var flygtet ud af landet, og nu var det kvinderne, der arbejdede sammen med hende i det kirkelige arbejde, der var hendes søstre. Man skal huske, at efter massakren, der dræbte 58 mennesker i den assyrisk-katolske kirke den 31. oktober sidste år, blev yderligere 150 kristne dræbt de følgende to måneder. Det er på denne baggrund at disse mennesker lever deres liv med så stort mod.

Håb for fremtiden

Efter at en Fatwa mod vold og terror mod kristne og andre mindretal i Irak blev underskrevet af de muslimske religiøse ledere ved en konference i København midt i januar måned, er drab på kristne holdt op. Alligevel må disse mennesker kæmpe for at bevare et håb på, at de nuværende tilstande vil forbedres, og at det vil blive muligt at leve et liv i fred og foredragelighed i fremtiden. Det er et håb mod håb. Men det var mit indtryk, at sammen var de stærke i mødet med de udfordringer, de bliver udsat for.

El er ingen selvfølge

Der var en konstant lyd af hundredvis af generatorer og luften var tung af stanken af benzin som generatorerne kører på. Det er mærkværdigt, at otte år efter at krigen er slut, må folk selv lave deres egen elektricitet, som ikke altid er tilstrækkelig. Lyset forsvinder regelmæssigt, ventilatorerne holder op med at køre, og computerne går ned. Generatorernes konstant lyd var et tegn, der sagde mig, at til trods for almindelige menneskers mod, er forsøg på at komme i gang med en reel genskabelse af samfundet meget haltende.

Det ulmer i Bagdad, men verden ved det ikke

Den fredag jeg var i Bagdad, kunne vi ikke forlade kirkens område. Det var en vredens dag med massedemonstrationer. Vi kunne høre brølet fra de samlede masser. Det frygtes af mange at Moqtada al Sadr, der nu er bragt tilbage til Irak fra Iran, og som sidder i regeringen, er ved at genopbygge sin Mehdi-hære igen. Når man kører igennem de ydre, fattige Shia-forstæder, ser man alle steder kæmpe plakater af Shiamuslimernes grundlægger, Mohammeds svigersøn, Ali. På disse plakater er der ofte tilhæftet et billede af Moqtada al Sadr. Shiamuslimerne dominerer regeringen. Der har været demokratiske valg i Irak, men regeringerne har ikke kunnet give folk de helt grundlæggende fornødenheder, såsom personlig sikkerhed, elektricitet, rent vand og arbejde. Vandet fra hanerne var ofte en tynd stråle, der forsvandt. Vandet kunne ikke drikkes, og fattige

mennesker har svært ved at få råd til at købe alt det drikkevand, de har brug for, især om sommeren, når varmen er intens. Om aftenen, efter demonstrationerne var overstået, samlede vi os omkring fjernsynet, men blev overrasket over, at der ikke var nogen reportager fra demonstrationen på nogen kanal, heller ikke den følgende dag. Det ulmer i Bagdad, men verden ved det ikke.

Flere gange kørte jeg med Andrew White ind i den grønne zone til møder på de danske, britiske og amerikanske ambassader. En gang var vi ud på Camp Victory til et fjernsynsinterview. Der var enorme sikkerhedsforanstaltninger, inden man nåede ind til stedet. Især på Camp Victory vil jeg ikke kunne udrede al den sikkerhed, vi skulle igennem, inden vi nåede til søen ved Saddams slot. Nu er slottet hovedkvarter for det amerikanske militær. Der er 39.000 mennesker ansat på den amerikanske ambassade. Fire femtedele af dem er støttepersonale for den sidste femtedel. Der er gurkha soldater, lejesoldater fra Uganda og andre afrikanske lande i sikkerhedssystemet, og de lever alle sammen deres liv ind i den grønne zone eller ud på Camp Victory, næsten uden kontakt med livet i Bagdad. Inden vi forlod Camp Victory blev mit ansigt fotograferet fra alle vinkler af en amerikansk sergent. Det var uden tvivl rutine, men lidt skræmmende alligevel.

Vi spiste middag hos en minister i regeringen, som har været til konferencerne i København. Han bor i et beskyttet område sammen med andre ministre. Tidligere boede Saddams ministre i de samme huse. På grund af hans offentlige position må hans datter, hendes mand og børnebørnene bo sammen med ham og hans kone. Kidnapninger er nu blevet business i Bagdad, og undertiden betales de krævede beløb, og familierne får et lig tilbage.

Handicappet i Irak

Sammen med Andrew White besøgte jeg Moder Teresa-hjemmet for børn og unge med svære deformiteter. Nonnerne kommer fra Indien, og de børn, der var svært handicappede men ikke mentalt skadede, talte et betagende engelsk med indisk accent. Hjemmet har fungeret uafbrudt, også i de værste perioder med krig og vold i Irak. Familier, jeg mødte i kirken, havde også børn med svære deformiteter. Mange af disse deformiteter er forårsaget af krigsførelsen med brug af *depleted uranium* i den første Golfkrig i 1990'erne. Pandoras æske blev åbnet i Irak. Det siges at på bunden af æsken, det der er tilbage, når all furierne har kastet sig over en befolkning, er håbet. Der er livsmod og håb, blandt de mennesker, jeg mødte på rejsen til Bagdad, men det er blandet med stor sorg.

På hjemmet talte jeg med to børn, der blev løftet op ved siden af mig. Nora var 16 år gammel og havde bitte små stumpe ben og hænder, der voksede direkte ud af kroppen. Da jeg satte armen omkring hende bemærkede jeg, at tilsyneladende var der intet skulderparti på venstre side. Lige efter fødslen, lagde moderen sit barn hen ved et toilet og flygtede væk. Mødet med Yasser, en svært handicappet dreng på 13 år, belevet, begavet med et fint nuanceret engelsk sprog, var overvældende. Han konverserede mig og stillede spørgsmål om det land jeg kom fra. Han var så klart så højt begavet at hjertet blødte for hans manglende muligheder i et samfund, hvor volden er allestedsnærværende. Mens Moder Teresa-hjemmet er et magisk sted for disse børn, som har fundet omsorg og kærlighed, er deres muligheder så begrænsede. Andrew White, som støtter hjemmet økonomisk med et månedligt beløb, prøver at finde en lærer til Yasser og en computer for at se, om hans forkrøblede hænder kan lære at skrive. Et tredje barn, som helt klart var stærkt mentalt handicappet, skyndte sig hen imod mig, skubbende sin rollator. Hun vil op til mig og jeg følte noget mærkeligt, det var, at kærligheden strømmede ud fra pigen mod mig. Barnet havde en smuk sjæl sammen med en forkrøblet krop og en retarderet hjerne. Det gik op for mig, hvor stærk denne kærlighed er, som søstre giver disse børn, og hvordan den kærlighed tillader, at børnenes inderste væsen bliver synligt.

Stor kulturarv – usikker arvtager

Der var så mange andre oplevelser, Palmesøndags gudstjeneste med over 1.000 mennesker, der fejrede nadver sammen for eksempel. Men jeg vil slutte af med en beretning om en tur til Babylon, hvor på vej besøgte vi det Gamle Testaments profeter, Ezekiels og Jobs gravsteder i ældgamle synagoger, der blev passet af de lokale imamer. I Babylon vandrede vi i Hammurabis og Herodots fodspor. Tusinder af generationer har trådt her på stedet. Menneskehedens vilkår har ofte været grusomme, men vi mennesker bliver ved at håbe, at den ondes sejr aldrig er endelig, at det menneskelig ånd kan blive ved at rejse sig. Babylon må være en af menneskehedens største turistattraktioner, men kun vores lille gruppe var der den dag. Folk i Irak tager ikke på en dagstur til Babylon, risikoen er for stor. Ligeledes så jeg ikke at folk bare spadserede på fortovene i Bagdad. I Paris eller London vil man se mennesker, der vandrer over flodernes broer og langs floderne, men ikke i Bagdad

I Bagdad vil en dansker synes, at det vil være umuligt for almindelige mennesker at skabe et godt liv. Sådan virkede det også på mig, men samtidigt kunne jeg se, at et liv levet i et levende fællesskab, selv under de mest enerverende omstændigheder, med frygt for at miste dem man holder mest af, kunne være et liv levet i værdighed og fællesskab.

Farligt at færdes

På turen til Babylon var beskyttelsesforanstaltninger store. En humvig, en slags amerikansk tank, fulgte os igennem de ydre forstæder. Provinguvernørerne sendte armerede vogne med soldater ud for at følge os sikkert igennem deres områder. Alligevel, lige før vi kom ind på St. George's, sad vi fast i en trafikprop, der skyldtes en bombesprængning. Jeg kunne kikke op på soldaterne på ladet af vores forankørende armerede køretøj og se, hvor bekymrede de så ud. Jeg formoder, de frygtede en ny bombesprængning eller at en selvmordssprængning skulle finde sted. Canon White sagde til mig, at disse minutter var de farligste, jeg havde oplevet i mit liv. Det er stadig mønstret i Bagdad. Vi slap ud af proppen og kom ind på St. George's. Men oplevelsen vidner om, hvordan forholdene er i Irak.

På turen hjem var jeg overladt til mig selv i Bagdads lufthavn. Jeg nåede at blive truet med at jeg ikke vil komme igennem til min fly, hvis ikke jeg afleverede penge, som jeg nægtede at gøre. Jeg så mennesker dukke op foran i bagagekøen og skubbe sig ind foran de allerede ventende. Det var et sindbillede fra Bagdad. Et land, hvor man ikke kan appellere til myndigheder om beskyttelse mod trusler og uretfærdigheder.

En fin oplevelse var en samtale med to meget veluddannede muslimske kvinder, der var på vej til et møde med IMF. De bekræftede at livet var meget usikkert i Bagdad og den ene sagde, at man måtte leve det liv man fik, med så meget værdighed og glæde som man magtede.